

С. І. КУРАНОВА

Національний університет «Києво-Могилянська академія»,
м. Київ, Україна

Електронна пошта: s.kuranova@ukma.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0003-2474-1404>

СЕМАНТИЧНА КООРДИНАТА МОДЕЛЮВАННЯ ДИСКУРС-ПОРТРЕТА МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Стаття присвячена проблемі моделювання дискурс-портрета мовної особистості, зокрема його семантичної координати. Дослідження мовної особистості є актуальним напрямом сучасних лінгвістичних студій. Мовна особистість є складною багаторівневою функціональною системою, що містить рівень володіння мовою, володіння засобами мовленнєвої взаємодії та знання світу. Це сукупність особливостей вербальної поведінки людини, що використовує мову як засіб спілкування. Наукові розвідки такого роду виконуються в межах структурного підходу, що передбачає вивчення дискурсу як зв'язної послідовності речень, тобто увагу зосереджено на способах формування смислових зв'язків у межах одного дискурсу або між різними дискурсами.

На кожному рівні дослідження дискурсу застосовують відповідні одиниці аналізу. Головною одиницею вивчення семантики дискурсу є пропозиція — семантична структура, яка відбиває когнітивний зміст висловлення. Дискурсивна семантика вивчає внутрішню структуру пропозицій, відношення між ними в дискурсі та способи вираження дискурсивного значення в цілому.

Семантичний аналіз дискурсу застосовують у тому числі і для моделювання дискурс-портрета мовної особистості. Дані про розвиток дискурсу за семантичною координатою можна отримати шляхом дослідження відповідних семантико-рольових конфігурацій та їх послідовностей, а також семантичних міжпропозитивних відношень. Визначення типових для мовної особистості семантико-рольових решіток дозволяє окреслити «семантичний задум» автора та глибинну структуру текстової моделі. Внутрішньопропозитивні параметри семантичної координати дискурсу мовної особистості дають змогу окреслити пріоритетні для її дискурс-портрета когнітивні складники та типові способи їх вираження.

На прикладі публіцистичних творів О. Забужко та Ю. Андруховича розглянуто особливості семантико-рольової організації публіцистичних текстів. Отримано нові дані стосовно функціонування семантичного складника персональних дискурсів.

Ключові слова: мовна особистість, дискурс, дискурс-аналіз, дискурс-портрет, семантичні ролі, семантико-рольові конфігурації, пропозиції.

Дискурс-портрет мовної особистості є багатоаспектним дослідженням семантичних, сигматичних, прагматичних та синтактичних мовних засобів, що функціонують у створюваних нею текстах. Результатом має стати отримання нових даних стосовно структурних особливостей дискурсу мовної особистості та особливостей уживання нею мовних одиниць різних рівнів

SOURCES

- YuA–F Andrukhovych Yu. (2015). *Tut pokhovanyi Fantomas*. Brusturiv : Dyskursus. [In Ukrainian].
- OZ–M Zabuzhko O. (2012). *Z mapy knyh i liudei: zbirka eseistyky Kam'ianets-Podilskyi* : TOV «Drukarnia Ruta». [In Ukrainian].

S. I. KURANOVA

National University of “Kyiv-Mohyla Academy”

Kyiv, Ukraine

E-mail: s.kuranova@ukma.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0003-2474-1404>

THE SEMANTIC PARAMETER OF LANGUAGE PERSONALITY DISCOURSE PORTRAIT MODELING

The article is dedicated to the problem of modelling of the discourse portrait of language personality, namely its semantic coordinate. Studies of language personality are actual trend of contemporary linguistics. Language personality is a complex multilevel functional system which includes the level of language competence, the ability to use the means of language interaction and knowledge of the world. This is a sum of verbal conduct of a person who uses the language as means of communication.

Scientific studies of such a type are executed within the boundaries of structural approach that presupposes of the research of discourse as coherent sequence of sentences that is such studies are concentrated on the ways of forming sense connections within on discourse or between different discourses.

Corresponding units of analysis are applied on each level of studies of the discourse. The main unit of the research of discourse semantics is proposition — semantic structure which reflects the cognitive contents of the utterance. Discourse semantics studies the inner structure of propositions, relations between them in discourse and the ways of expression of discourse meaning in general.

Semantic analysis of discourse is also used for modelling of the language personality discourse portrait. Data about development of the discourse according to the semantic coordinate can be received with the help of research of role semantic configurations, their sequences, and semantic relations between propositions.

Singling out and describing role semantic configurations typical for language personality give possibility to define semantic plan of the author and corresponding deep structure of the text model. Inner propositional parameters of semantic coordinate of the discourse of language personality disclose central cognitive components for its discourse portrait and the typical ways of expression of those components.

In this article the peculiarities of the role semantic organization of the texts of O. Zabuzhko and Y. Andrukhovych are singled out. New data concerning the functioning of semantic component of personal discourses is obtained.

Keywords: language personality, discourse, discourse analysis, discourse portrait, semantic role, role semantic configurations, propositions.

Дата надходження до редакції — 12.02.2020

Дата затвердження редакцією — 20.02.2020